ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
F. G. JACOBS
της 9ης Ιουνίου 1993 *

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Στην υπόθεση αυτή που αφορά αίτηση του τμήματος εκδικάσεως εργατικών διαφορών του Corte Suprema di Cassazione (Ιταλία) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ζητείται από το Δικαστήριο να επανεξετάσει τη νομολογία του όσον αφορά το αν ένα κράτος μέλος έχει τη δυνατότητα να εξαρτά το δικαίωμα επί προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως από προηγουμένη υπαγωγή στο εθνικό του σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως. Το Corte Suprema υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο ερώτημα:

«Έχει το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, που ορίζει ότι "λαμβάνονται υπόψη, κατά το μέτρο που απαιτείται, οι περίοδοι ασφαλίσεως που επραγματοποιήθησαν [συμπληρώθηκαν] δυνάμει της νομοθεσίας οποιουδήποτε άλλου κράτους μέλους σαν περίοδοι ασφαλίσεως που επραγματοποιήθησαν [συμπληρώθηκαν] δυνάμει της νομοθεσίας του πρώτου κράτους", την έννοια ότι η υπαγωγή σε σύστημα προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως μπορεί να επιτρέπεται ακόμη και αν ο εργαζόμενος δεν συμπλήρωσε διάφορες περιόδους απασχολήσεως, δυνάμενες να συνυπολογισθούν, σε περισσότερα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένου του κράτους στο οποίο υποβάλλεται η σχετική αίτηση, αλλά μια ενιαία περίοδο απασχολήσεως ως διακινούμενος εργαζόμενος σε άλλο κράτος μέλος καταβάλλοντας στο κράτος αυτό τις υποχρεωτικές εισφορές που απαιτούνται προκειμένου να υπαχθεί αυτός στο προαιρετικό σύστημα ασφαλίσεως εντός του κράτους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση για τη συνέχιση της ασφαλίσεως;»

2. Κατωτέρω θα μνημονεύσω τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, (στο εξής: ο κανονισμός). Ο κανονισμός αυτός τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6). Οι μεταγενέστερες τροποποιήσεις (βλ. την τελευταία έκδοση δημοσιευθείσα, αποκλειστικώς για πληροφοριακούς σκοπούς, στην ΕΕ C 325, 1992, σ. 1) ουδεμία αλλαγή επέφεραν που να πρέπει να ληφθεί υπόψη στην υπό κρίση υπόθεση. Το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού είναι διατυπωμένο ως εξής:

«2. Αν η νομοθεσία ενός κράτους μέλους εξαρτά την υπαγωγή στην προαιρετική ασφάλιση ή την προαιρετική συνέχιση της ασφαλίσεως από τη συμπλήρωση περιόδων ασφαλίσεως, λαμβάνονται υπόψη, κατά το μέτρο που απαιτείται, οι περίοδοι ασφαλίσεως που επραγματοποιήθησαν [συμπληρώθηκαν] δυνάμει της νομοθεσίας οποιουδήποτε άλλου κράτους μέλους σαν περίοδοι ασφαλίσεως που επραγματοποιήθησαν [συμπληρώθηκαν] δυνάμει της νομοθεσίας του πρώτου κράτους.»

3. Η C. Baglieri, η οποία είναι ιταλικής ιθαγενείας, εργάστηκε στη Γερμανία από τις

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

23 Αυγούστου 1965 έως τις 4 Απριλίου 1975, περίοδο κατά την οποία κατέβαλλε υποχρεωτικές εισφορές βάσει της γερμανικής νομοθεσίας περί κοινωνικής ασφαλίσεως. Εν συνεχεία επέστρεψε στην Ιταλία. Στις 17 Δεκεμβρίου 1979, επικαλέστηκε ενώπιον του φορέα κοινωνικής ασφαλίσεως (αποκαλούμενου στο εξής: INPS), αναιρεσείοντος, το δικαίωμά της περί καταβολής εισφορών προαιρετικής ασφαλίσεως στην Ιταλία. Επιθυμούσε να καταβάλει εισφορές για να μπορέσει να ικανοποιήσει τις προϋποθέσεις χορηγήσεως συντάξεως αναπηρίας στην Ιταλία. Φαίνεται ότι ουδέποτε η C. Baglieri απασχολήθηκε στην Ιταλία ή υπήχθη σε οποιοδήποτε ιταλικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως.

4. Το INPS απέρριψε το αίτημα της C. Baglieri, η οποία άσκησε προσφυγή ενώπιον της Pretura di Siracusa, η οποία δέχθηκε την προσφυγή αυτή με το σκεπτικό ότι το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού εγγυάτο το δικαίωμά της περί καταβολής προαιρετικών εισφορών στην Ιταλία. Το INPS άσκησε διαδοχικώς έφεση ενώπιον του Tribunale di Siracusa και αναίρεση ενώπιον του Corte Suprema di Cassazione, το οποίο αποτελεί το ανώτατο δικαστήριο στην Ιταλία. Ισχυρίστηκε ότι το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού δεν υποχρεώνει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη τις πραγματοποιηθείσες εντός άλλου κράτους μέλους περιόδους ασφαλίσεως, στην περίπτωση που το ενδιαφερόμενο πρόσωπο ουδέποτε υπήχθη σε σύστημα υποχρεωτικής ασφαλίσεως εντός του πρώτου κράτους.

Η υφισταμένη νομολογία

5. Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει σαφώς ότι το Corte Suprema δεν αγνοεί ότι το Δικαστήριο έχει ήδη δώσει απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα στο πλαίσιο της υποθέσεως 70/80, Vigier κατά Bundesversicherungsanstalt (Συλλογή 1981, σ. 229). Η υπόθεση αυτή αφορούσε το δικαίωμα των θυμάτων των εθνικοσοσιαλιστικών διώξεων να καταβάλουν αναδρομικώς προαιρετικές εισφορές σε γερμανικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως. Βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας, το δικαίωμα αυτό εξηρτάτο από το αν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο είχε την ιδιότητα του ασφαλισμένου κατά το γερμανικό δίκαιο. Στις σκέψεις 18 έως 20 της αποφάσεως το Δικαστήριο δήλωσε τα εξής:

«Από της διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι (...) για να αποκτήσει ο ενδιαφερόμενος την ιδιότητα του ασφαλισμένου πρέπει να έχει καταβάλει ως εργαζόμενος τουλάχιστον μια εισφορά σε ένα γερμανικό φορέα κοινωνικής αφσαλίσεως.

Από τη νομολογία του Δικαστηρίου, ιδίως δε από την απόφασή του της 24ης Απριλίου 1980 (υπόθεση 110/79, Coonan, σ. 1445) προκύπτει ότι, όταν μια εθνική νομοθεσία εξαρτά την υπαγωγή σε ένα σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως από την προϋπόθεση ότι ο ενδιαφερόμενος έπρεπε προηγουμένως να υπαγόταν σε εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, ο κανονισμός 1408/71 υποχρεώνει τα κράτη μέλη να εξομοιώνουν τις περιόδους ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν εντός άλλου κράτους μέλους με εκείνες που έπρεπε να είχαν προηγουμένως συμπληρωθεί εντός της εθνικής επικράτειας.

Συνεπώς (...) το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν επιβάλλει σε ένα φορέα κοινωνικής ασφαλίσεως κράτους μέλους την υποχρέωση να λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν υπό τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους, όταν ο ενδιαφερόμενος εργαζόμενος δεν έχει ποτέ καταβάλει εντός του πρώτου κράτους μέλους την παροχή που απαιτείται κατά νόμο για να αποκτήσει την ιδιότητα του ασφαλισμένου, βάσει της νομοθεσίας αυτού του κράτους μέλους.»

Ο γενικός εισαγγελέας δήλωσε τα ακόλουθα στις προτάσεις του (σ. 248):

«[Το άρθρο 9, παράγραφος 2] συνιστά έναν κανόνα περί *συνυπολογισμού* και συνεπάγεται συνεπώς την εξομοίωση των περιόδων ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν στην αλλοδαπή, κατά το μέτρο που οι παροχές εξαρτώνται από τη διάρκεια ασφαλίσεως, έτσι ώστε να μπορούν να ληφθούν υπόψη για την απάντηση στο ερώτημα αν υφίσταται ο ελάχιστος χρόνος ασφαλίσεως των 60 μηνών. Η διάταξη δεν έχει αντιθέτως ως στόχο τη *θεμελίωση* της ιδιότητας του ασφαλισμένου, αλλά μάλλον την προϋποθέτει. (...) Όπως σωστά τονίζει το Bundesversicherungsanstalt für Angestelte, η ιδιότητα αυτή δεν επηρεάζεται από το κοινοτικό δίκαιο της κοινωνικής ασφαλίσεως. Η θεμελίωση της ιδιότητας του ασφαλισμένου εξαρτάται στην πραγματικότητα από το εθνικό δίκαιο και αποτελεί μια από τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την εφαρμογή του κανονισμού 1408/71.»

6. Η καθιερωθείσα στο πλαίσιο της υποθέσεως Vigier αρχή επιβεβαιώθηκε σε μεταγενέστερες υποθέσεις, από τις οποίες η πλέον πρόσφατη είναι η υπόθεση 368/87, Hartmann Troiani κατά Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz (Συλλογή 1989, σ. 1333). Η υπόθεση αυτή αφορούσε το δικαίωμα προαιρετικής αναδρομικώς καταβολής στο σύστημα ασφαλίσεως των εισφορών που είχαν επιστραφεί στον ασφαλισμένο επ' ευκαιρία του γάμου του. Βάσει της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας, το δικαίωμα καταβολής των εισφορών αυτών εξηρτάτο από την υπαγωγή σε σύστημα υποχρεωτικής ασφαλίσεως εντός του οικείου κράτους μέλους. Το Δικαστήριο δήλωσε τα ακόλουθα στις σκέψεις 12, 15 και 16 της αποφάσεώς του:

«Πρέπει να σημειωθεί ευθύς εξαρχής, ως προκαταρκτική παρατήρηση, ότι η εθνική νομοθεσία, η οποία εξαρτά από ορισμένες προϋποθέσεις το δικαίωμα αναδρομικής καταβολής εισφορών για το προαιρετικό σύστημα ασφαλίσεως γήρατος, εμπίπτει στην έννοια της συνεχίσεως της ασφαλίσεως, στην οποία αναφέρεται το άρθρο 9 του κανονισμού 1408/71.

(...)

Όσον αφορά την παράγραφο 2 του άρθρου 9 του κανονισμού 1408/71, σκοπός της είναι η διασφάλιση της ισοδυναμίας μεταξύ των περιόδων ασφαλίσεως που συμπληρώνονται στα διάφορα κράτη μέλη, έτσι ώστε οι ενδιαφερόμενοι να μπορούν να πληρούν την προϋπόθεση της ελάχιστης διάρκειας των περιόδων ασφαλίσεως, όταν η εθνική νομοθεσία εξαρτά από την προϋπόθεση αυτή την υπαγωγή στην προαιρετική ασφάλιση ή στη συνέχιση της προαιρετικής ασφαλίσεως.

Αντίθετα, από το γράμμα της προαναφερθείσας διατάξεως προκύπτει ότι η διάταξη αυτή δεν διέπει τις άλλες προϋποθέσεις από τις οποίες οι εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών μπορούν να εξαρτούν την κτήση ορισμένων δικαιωμάτων, όπως το δικαίωμα της καταβολής εισφορών σε ένα εθνικό σύστημα προαιρετικής ασφαλίσεως ή συνεχίσεως της ασφαλίσεως αυτής.»

Εν συνεχεία, το Δικαστήριο έκρινε ότι ένα τέτοιο συμπέρασμα συμβιβαζόταν με τα άρθρα 48 και 51 της Συνθήκης. Στη σκέψη 21 της αποφάσεώς του, το Δικαστήριο επισήμανε τα εξής:

«Είναι βέβαιο ότι, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση της 25ης Φεβρουαρίου 1986 (284/84, Spruyt, Συλλογή 1986, σ. 685, σκέψη 19), ο στόχος των άρθρων 48 μέχρι 51 δεν επιτυγχάνεται, αν οι εργαζόμενοι, ασκώντας το δικαίωμά τους της ελεύθερης κυκλοφορίας, αναγκάζονται να χάσουν τα πλεονεκτήματα στον τομέα της

κοινωνικής ασφάλισης που τους αναγνωρίζει η νομοθεσία ενός κράτους μέλους. Εντούτοις, όπως εξάλλου δέχθηκε το Δικαστήριο με τις αποφάσεις της 24ης Απριλίου 1980 (110/79, Coonan, Συλλογή τόμος 1980/ΙΙ, σ. 77, σκέψη 12) και της 24ης Σεπτεμβρίου 1987 (43/86, de Rijke, Συλλογή 1987, σ. 3611, σκέψη 12), εναπόκειται στη νομοθεσία κάθε κράτους μέλους να καθορίσει τους όρους του δικαιώματος ή της υποχρεώσεως υπαγωγής σε σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως ή στον έναν ή στον άλλο κλάδο ενός τέτοιου συστήματος, εφόσον σχετικά δεν γίνεται διάκριση μεταξύ των υπηκόων του οικείου κράτους και των υπηκόων των άλλων κρατών μελών.»

7. Επομένως, διαπιστώνεται ότι το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως διατυπώσει στη νομολογία του την αρχή ότι εναπόκειται στο οικείο κράτος μέλος να καθορίζει τις προϋποθέσεις υπαγωγής στα συστήματά του κοινωνικής ασφαλίσεως και ότι οι προϋποθέσεις αυτές δεν κάμπτονται από διατάξεις όπως του άρθρου 9, παράγραφος 2, του κανονισμού, οι οποίες αφορούν αποκλειστικά τον συνυπολογισμό των περιόδων ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν εντός διαφόρων κρατών μελών προκειμένου να πληρωθούν οι σχετικές με τον ελάχιστο χρόνο των περιόδων ασφαλίσεως προϋποθέσεις. Επομένως, ένα κράτος μέλος δεν εμποδίζεται από το άρθρο 9, παράγραφος 2, να εξαρτά την υπαγωγή σε σύστημα προαιρετικής ασφαλίσεως ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως από την προηγούμενη υπαγωγή στο σύστημά του κοινωνικής ασφαλίσεως.

Πρέπει να επανεξεταστεί η νομολογία;

8. Το Corte Suprema ισχυρίζεται ωστόσο ότι είναι δυνατόν το Δικαστήριο να επιθυμεί να επανεξετάσει την ερμηνεία του ως προς το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού. Για να αιτιολογήσει την πρότασή του περί επανερμηνείας, επικαλείται πρώτον «την προσεχή κατάργηση κάθε περιορισμού της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων» στο εσωτερικό της Κοινότητας, εννοώντας με αυτό, ως φαίνεται, την εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς που προβλέπεται από το άρθρο 8 Α της Συνθήκης. Δεύτερον, επικαλείται αυτό που θεωρεί ως «αρχές της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας που διέπουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων στο εσωτερικών των χωρών της Κοινότητας και συνεπώς την κοινωνικής τους ασφάλιση», αρχές οι οποίες, κατ' αυτό, σκοπό έχουν να εγγυώνται (και να εξομοιώνουν) τις ήδη κεκτημένες καταστάσεις στο πλαίσιο του κοινοτικού εδάφους. Τέλος, εκφράζει την άποψη ότι μια ερμηνεία του άρθρου 9, παράγραφος 2, πέραν του δέοντος συσταλτική ενέχει τον κίνδυνο δυσμενούς μεταχειρίσεως των εργαζομένων που διακινούνται στο εσωτερικό της Κοινότητας σε σχέση με εκείνους που έχουν εργασθεί εντός κρατών μη μελών.

9. Κανένα από τα επικαλούμενα από το Corte Suprema επιχειρήματα, όπως το αποδεικνύει η Επιτροπή κατά πειστικό τρόπο στις γραπτές της παρατηρήσεις, δεν συνιστά λόγο τροποποιήσεως της ισχύουσας ερμηνείας του Δικαστηρίου ως προς το άρθρο 9, παράγραφος 2. Ωστόσο, θα εξετάσω κατωτέρω εν συντομία τα επιχειρήματα αυτά.

α) Η εγκαθίδρυση της κοινής αγοράς

10. Όπως προείπα, το πρώτο στοιχείο που επικαλείται το Corte Suprema αφορά την εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8 Α της Συνθήκης, όπως τροποποιήθηκε με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, το οποίο προβλέπει τα εξής:

«Η Κοινότητα εκδίδει τα μέτρα για την προοδευτική εγκαθίδρυση της εσωτερικής

αγοράς κατά τη διάρκεια χρονικής περιόδου η οποία λήγει την 31η Δεκεμβρίου 1992, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, των άρθων 8 Β, 8 Γ και 28, του άρθρου 57, παράγραφος 2, του άρθρου 59, του άρθρου 70, παράγραφος 1, και των άρθρων 84, 99, 100 Α και 100 Β και με την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων της παρούσας Συνθήκης.

Η εσωτερική αγορά περιλαμβάνει ένα χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας Συνθήκης.»

Όπως τονίζει η Επιτροπή, το Συμβούλιο εξέδωσε πράγματι τρεις οδηγίες οι οποίες επεκτείνουν το δικαίωμα διαμονής εντός άλλου κράτους μέλους σε ορισμένες κατηγορίες προσώπων — ήτοι στα πρόσωπα που διαθέτουν ίδιους πόρους, στους συνταξιούχους και στους σπουδαστές — σε ορισμένα από τα οποία δεν αναγνωριζόταν προηγουμένως το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας βάσει της Συνθήκης [1]. Η Επιτροπή υπέβαλε επίσης μια πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί τροποποιήσεως του κανονισμού 1408/71, η οποία, εάν είχε εγκριθεί από το Συμβούλιο, θα επέκτεινε καταρχήν το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού σε όλα τα πρόσωπα που είναι ασφαλισμένα· εννοείται ότι επί του παρόντος ο κανονισμός αφορά μόνον τους μισθωτούς και μη μισθωτούς εργαζομένους, καθώς και τα μέλη των οικογενειών τους και τους επιζώντες τους [2].

11. Οι προπαρατεθείσες οδηγίες και η προταθείσα τροποποίηση του κανονισμού έχουν όλες ως σκοπό τη μέριμνα για την εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8 Α της Συνθήκης, πράγμα το οποίο εκτίθεται σαφώς στις αιτιολογικές τους σκέψεις. Εντούτοις, από το γράμμα του άρθρου 8 Α προκύπτει προφανώς ότι το άρθρο αυτό καθεαυτό δεν έχει σκοπό να παραγάγει ως αποτέλεσμα την εναρμόνιση των διατάξεων των κρατών μελών περί ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων. Ακόμη και μετά την ημερομηνία της 31ης Δεκεμβρίου 1992 που διαλαμβάνεται στο άρθρο 8 Α, το άρθρο αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι παράγει ένα τέτοιο αποτέλεσμα.

12. Το ανωτέρω συμπέρασμα επιβεβαιώνεται από μία εξέταση των άρθρων 100 Α και 100 Β της Συνθήκης, των οποίων η παρεμβολή στη Συνθήκη ΕΟΚ από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη αποσκοπεί στη διευκόλυνση της επιτεύξεως των σκοπών του άρθρου 8 Α. Επιβάλλεται να τονιστεί ευθύς εξαρχής ότι οι φορολογικές διατάξεις και οι διατάξεις που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και τα δικαιώματα και τα συμφέροντα των μισθωτών έχουν όλες αποκλειστεί από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 100 Α: βλ. το άρθρο 100 Α, παράγραφος 2. Όσον αφορά τις διατάξεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 100 Α, το πρώτο εδάφιο του άρθρου 100 Β, παράγραφος 1, προβλέπει ότι το 1992 η Επιτροπή και κάθε κράτος μέλος θα προβούν σε απογραφή των διατάξεων οι οποίες δεν έχουν αποτελέσει αντικείμενο εναρμονίσεως βάσει του άρθρου αυτού. Το άρθρο 100 Β, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο προβλέπει τα εξής:

1 — Βλ. την οδηγία του Συμβουλίου 90/364/ΕΟΚ σχετικά με το δικαίωμα διαμονής, την οδηγία του Συμβουλίου 90/365/ΕΟΚ σχετικά με το δικαίωμα διαμονής των μισθωτών και μη μισθωτών εργαζομένων που έχουν παύσει την επαγγελματική τους δραστηριότητα και την οδηγία του Συμβουλίου 90/366/ΕΟΚ σχετικά με το δικαίωμα διαμονής των σπουδαστών (ΕΕ L 180, 1990, σ. 26 και 28 και 30 ανταστοίχως). Πρέπει να τονιστεί ότι η τελευταία αυτή οδηγία ακυρώθηκε από το Δικαστήριο στην υπόθεση C-295/90, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1992, Ι, σ. 4193), για τον λόγο ότι η επίκληση άρθρων της Συνθήκης (του άρθρου 235 και όχι του άρθρου 7) ως νομικής βάσεως ήταν εσφαλμένη. Εντούτοις, το Δικαστήριο διατήρησε τα αποτελέσματα της οδηγίας μέχρις ότου το Συμβούλιο την αντικαταστήσει με οδηγία εκδιδομένη βάσει άρθρου της Συνθήκης το οποίο θα αποτελεί την κατάλληλη νομική βάση.

2 — Βλ. το κείμενο της προτάσεως αυτής σε ΕΕ C 46, 1992, σ. 1.

«Το Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει, κατά τις διατάξεις του άρθρου 100 Α, ότι οι ισχύουσες σε ένα κράτος μέλος διατάξεις πρέπει να αναγνωριστούν ως ισοδύναμες με αυτές που εφαρμόζονται από ένα άλλο κράτος μέλος.»

Συνεπώς, ακόμα και στην περίπτωση των διατάξεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 100 Α — το άρθρο της Συνθήκης που είναι αφιερωμένο στον συγκεκριμένο σκοπό της μέριμνας για την εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς σύμφωνα με το άρθρο 8 Α — χρειάζεται ακόμη να ληφθούν νέα μέτρα από το Συμβούλιο προτού οι διατάξεις των κρατών μελών να πρέπει να θεωρούνται ως ισοδύναμες. Στην περίπτωση διατάξεων όπως οι επίμαχες εν προκειμένω, οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 100 Α, φρονώ ότι το ανωτέρω συμπέρασμα επιβάλλεται κατά μείζονα λόγο. Επιπλέον, ένα τέτοιο συμπέρασμα συνάδει προς τη δήλωση σχετικά με το άρθρο 8 Α της Συνθήκης που προσαρτήθηκε στην τελική πράξη εγκρίσεως της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης, κατά την οποία «ο καθορισμός της ημερομηνίας της 31ης Δεκεμβρίου 1992 δεν παράγει αυτόματες νομικές συνέπειες». Δεδομένου ότι το περιεχόμενο και το αποτέλεσμα της δηλώσεως δεν έχουν ακόμη αποσαφηνιστεί [3], είναι προφανές ότι, στο μέτρο που λαμβάνεται υπόψη κατά την ερμηνεία του άρθρου 8 Α, η δήλωση αυτή δεν συμβιβάζεται με την άποψη ότι ο καθορισμός της ημερομηνίας αυτής είχε ως αποτέλεσμα να μεταβάλει το περιεχόμενο των κανονισμών περί κοινωνικής ασφαλίσεως.

13. Διαπιστώνεται επομένως ότι η επέλευση της καθορισθείσας για την εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς ημερομηνίας δεν έχει αφεαυτής ως αποτέλεσμα την υποχρέωση των κρατών μελών να θεωρούν την υπαγωγή στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως άλλου κράτους μέλους ως ισοδύναμη προς την υπαγωγή στο δικό τους σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, ακόμα και στην περίπτωση όπου μια τέτοια αμοιβαία αναγνώριση θα θεωρείτο αναγκαία για την εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς. Επομένως, η επέλευση της ημερομηνίας αυτής δεν ασκεί ευθέως επιρροή στην υφιστάμενη νομολογία του Δικαστηρίου που αφορά το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού. Συνεπώς, ελλείψει νομοθεσίας προβλέπουσας την αμοιβαία αναγνώριση, κάθε κράτος μέλος διατηρεί το δικαίωμα να καθορίζει τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την υπαγωγή στο δικό του σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως.

β) *Η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων*

14. Φρονώ επίσης ότι η ισχύουσα ερμηνεία του Δικαστηρίου ως προς το άρθρο 9, παράγραφος 2, δεν μπορεί να επηρεαστεί ούτε και από οποιαδήποτε σκέψη βασιζόμενη στις περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων αρχές της Συνθήκης. Όπως επισήμανα στην παράγραφο 6, το Δικαστήριο έχει τονίσει ότι η υφισταμένη νομολογία του συνάδει απολύτως προς το άρθρο 48 και το άρθρο 51 της Συνθήκης. Είναι βεβαίως αναμφισβήτητο ότι οι διατάξεις του κανονισμού πρέπει να ερμηνεύονται σύμφωνα με τον σκοπό των άρθρων 48 και 51, ο οποίος συνίσταται στο να εξασφαλίζουν ότι ένας εργαζόμενος, κατόπιν ασκήσεως του βάσει της Συνθήκης δικαιώματός του ελεύθερης κυκλοφορίας, δεν χάνει τα κοινωνικοασφαλιστικά πλεονεκτήματα τα οποία του παρέχονται βάσει της νομοθεσίας ορισμένου κράτους μέλους: βλ. την υπόθεση 254/84, De Jong κατά Sociale

3 — Όσον αφορά το περιεχόμενο της δηλώσεως αυτής και τα δυνατά νομικά αποτελέσματα της καθοριζόμενης στο άρθρο 8 Α προθεσμίας, βλ. H. G. Schermers «The effect of the date 31 December 1992» σε Common Market Law Review 28 (1991) (σ. 275 έως 289). Βλ. επίσης A. G. Toth «The legal status of the declarations annexed to the Single European Act» σε Common Market Law Review 23 (1986) (σ. 803 έως 812).

Verzekeringsbank (Συλλογή 1986, σ. 671, σκέψη 15 της αποφάσεως) και την υπόθεση 368/87, Hartmann Troiani, την οποία παρέθεσα στην παράγραφο 6 (σκέψη 21). Εντούτοις, από τα ανωτέρω δεν έπεται ότι ένας εργαζόμενος ο οποίος ασκεί το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας έχει το δικαίωμα να υπαχθεί σε σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως εντός του κράτους μέλους της επιλογής του. Πράγματι, ελλείψει εναρμονίσεως των περί κοινωνικής ασφαλίσεως νομοθεσιών των κρατών μελών, μια τέτοια ελευθερία επιλογής ενέχει τον κίνδυνο να επιβαρύνει κατά τρόπο δυσβάστακτο τα κράτη μέλη των οποίων το σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως είναι σχετικώς γενναιόδωρο.

15. Εν προκειμένω, είναι σαφές ότι η C. Baglieri δεν απώλεσε, συνεπεία των δραστηριοτήτων που άσκησε στη Γερμανία, κανένα παρεχόμενο σ' αυτήν από το ιταλικό δίκαιο δικαίωμα προαιρετικής καταβολής εισφορών σε σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως. Είναι αληθές ότι, εάν είχε εργαστεί στην Ιταλία και όχι στη Γερμανία, θα είχε τη δυνατότητα να αποκτήσει το δικαίωμα αυτό. Εντούτοις, είναι εξίσου αληθές ότι δεν θα είχε αποκτήσει τα δικαιώματα τα οποία έχει σήμερα συνεπεία της υπαγωγής της σε γερμανικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως. Βεβαίως, θα προέκυπτε δυνάμει ένα εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, εάν ένας εργαζόμενος, έχοντας εργαστεί σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη, δεν ήταν σε θέση να ικανοποιήσει τις προϋποθέσεις κτήσεως του δικαιώματος επί των παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως σε ένα οποιοδήποτε από τα κράτη μέλη εντός του οποίου είχε εργαστεί. Ωστόσο, το εμπόδιο αυτό αίρεται από τις διατάξεις του κανονισμού, μεταξύ των οποίων το άρθρο 9, παράγραφος 2, το οποίο επιτρέπει τον συνυπολογισμό των περιόδων ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν εντός διαφόρων κρατών μελών.

γ) *Ίση μεταχείριση με τους διακινούμενους εργαζομένους τρίτων χωρών*

16. Τέλος, το Corte Suprema προβάλλει την άποψη ότι η ισχύουσα ερμηνεία του Δικαστηρίου ως προς το άρθρο 9, παράγραφος 2, ενέχει τον κίνδυνο να επιφέρει ως συνέπεια οι εργαζόμενοι που έχουν ασκήσει το δικαίωμά τους ελεύθερης κυκλοφορίας στο εσωτερικό της Κοινότητας να αντιμετωπίζονται λιγότερο ευνοϊκά βάσει της εθνικής νομοθεσίας απ' ό,τι εκείνοι οι οποίοι εργάστηκαν εντός κράτους μη μέλους. Φαίνεται ότι η ιταλική νομοθεσία προβλέπει υπέρ των εργαζομένων αυτών την καταβολή ασφαλιστικών εισφορών προκειμένου να προστατεύσουν τα δικαιώματά τους επί των παροχών της κοινωνικής ασφαλίσεως. Ασφαλώς, το κοινοτικό δίκαιο δεν απαγορεύει σε κράτος μέλος να χορηγεί πλεονεκτήματα αυτής της φύσεως σε πρόσωπα τα οποία πηγαίνουν για να εργαστούν σε κράτος μη μέλος και τέτοιες διατάξεις μπορούν να θεωρηθούν αναγκαίες προκειμένου να διασφαλιστεί η θέση των προσώπων που εργάζονται σε τρίτη χώρα, η οποία δεν έχει συνάψει καμιά διμερή συμφωνία με το οικείο κράτος μέλος. Εντούτοις, είναι εξίσου αληθές ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν προβλέπει τη χορήγηση παρόμοιων πλεονεκτημάτων στους διακινουμένους εργαζομένους οι οποίοι μεταβαίνουν σε άλλο κράτος μέλος. Η θέση των εργαζομένων αυτών προστατεύεται εν πάση περιπτώσει από τις διατάξεις του κανονισμού, ο οποίος προβλέπει την ίση μεταχείριση με τους υπηκόους του κράτους μέλους υποδοχής και τον συνυπολογισμό των περιόδων ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν εντός διαφόρων κρατών μελών.

Συμπέρασμα

17. Επομένως, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι στην επιχειρηματολογία του Corte Suprema δεν διαλαμβάνεται κανένας λόγος που να δικαιολογεί την αλλαγή της υφισταμένης νομολογίας του Δικαστηρίου όσον αφορά το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού. Όπως διαπιστώθηκε, από τη νομολογία αυτή προκύπτει σαφώς ότι, όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 9, παράγραφος 2, εναπόκειται στο οικείο κράτος μέλος να καθορίσει τις προϋποθέσεις υπαγωγής στο δικό του εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, εξυπακουομένου ότι αποκλείεται οποιαδήποτε διάκριση μεταξύ των υπηκόων αυτού του κράτους μέλους και των υπηκόων των άλλων κρατών μελών.

18. Επομένως, η γνώμη μου είναι ότι στο ερώτημα που υπέβαλε το Corte Suprema di Cassazione πρέπει να δοθεί η ακόλουθη απάντηση:

Το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) του Συμβουλίου 1408/71 της 14ης Ιουνίου 1971 πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι δεν επιβάλλει σε κράτος μέλος να λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν βάσει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους, στην περίπτωση όπου το ενδιαφερόμενο πρόσωπο ουδέποτε υπήχθη σε σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως εντός του πρώτου κράτους μέλους και όπου η υπαγωγή αυτή αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση προκειμένου να υπαχθεί το πρόσωπο αυτό σε προαιρετική ασφάλιση ή σε προαιρετική συνέχιση της ασφαλίσεως βάσει της νομοθεσίας αυτού του κράτους μέλους.